

עבודה מערכתית קהילתית של שפ"ח בית ג'ן

בנושא החינוך המיני

בית ג'ן הוא ישוב דרוזי שמרני, שחיים בו בערך 12 אלף תושבים.

1- הרעיון נולד לפני כארבע שנים לאחר ריבוי מקרים של התנהגויות מיניות חריגות בבתי הספר והתנגדות של המערכת להתמודד עם התנהגויות אלו, הנובעת מקושי של המערכת לעשות זאת. המטרה הייתה להעלות את נושא המיניות והפגיעות המיניות לסדר היום הקהילתי, מה שיאפשר לנו לטפל מקצועית יותר בחופשיות, וללא לחצים מצד גורמים בעלי תפיסה שגויה הקשורה לתחום. הכוונה היתה לעבוד בצורה מניעתית מערכתית, בכדי להפחית התנהגויות מיניות חריגות, וכדי למנוע פגיעות מיניות. בנוסף, לאפשר טיפול של אנשי מקצוע בפגיעות הקיימות. ראיתי לנכון, כמנהל שירות פסיכולוגי וכרכז מחוזי בתחום מיניות ומניעת פגיעות, לנצל את הידע שלי בתחום ולהוביל תהליכי שינוי על מנת לעזור למערכת לעצור את ההתנהגויות החריגות הקשורות לתופעה וגם לטפל בה טיפול הולם.

2- הצגתי את האני מאמין שלי בנושא מול צוות השפ"ח עם הערכים המקצועיים והתרבותיים המנחים אותי, חלק מהצוות חשש שאף אחד לא ישתף איתי פעולה ואולי תהיה התנגדות. חלק אחר עודד לפעולה, ואלה היו השותפים שלי מהשפ"ח לאורך כל הפרויקט. פניתי למחלקת החינוך ולמחלקת הרווחה בישוב, היוזמה התקבלה בברכה אך "נתקעה" בשלבים הראשונים שלה, בגלל בירוקרטיה ובגלל דברים הקשורים לראיה התרבותית ולפחד התרבותי לגעת בנושא, למרות שהיו קולות מתוך מחלקת הרווחה המעודדים את פתיחת הנושא, במיוחד העו"ס לחוק נוער. פניתי למנהל החינוך הבלתי פורמלי, ושם היוזמה התקבלה בברכה. הקמנו צוות קטן, שכלל כמה פסיכולוגים כנציגי השפ"ח, מנהל החינוך הבלתי פורמלי וראש יחידת הנוער במתנ"ס, במטרה לחפש שותפים ולגבש יחד דרך לביצוע היוזמה. במקביל, התחלנו להבנות סקר, שמטרתו לבדוק עד כמה קיימת מודעות לנושא, האם קיים צורך לדבר על הנושא, ובאיזו דרך לעשות זאת. סקר שפרסמנו באתר אינטרנט מקומי היווה נקודת מפנה מעודדת. הממצאים העידו על צורך יישובי בהמשך היוזמה. קיימנו הרצאה על הממצאים וממדי התופעה מול אנשי מפתח בישוב, שכללו את ראש המועצה, מנהלי בתי הספר, ראשי ועדי ההורים, יועצים, רופאים, אחיות טיפת חלב ואנשי דת. הדיון היה סוער, לאחר הצגת הסקר, היו קולות בעד ונגד. מפתיע ומעודד היה הקול של אנשי הדת ושל ראש המועצה, (הגורמים שמהם חששנו שיעצרו את היוזמה). בסוף הדיון, התקבלה החלטה של רוב המשתתפים במפגש להקים צוות היגוי יישובי לצורך דיון יותר מעמיק בנושא, שימליץ לראש המועצה, על המשך תכנון וביצוע היוזמה בהובלת השירות הפסיכולוגי כגורם מקצועי ומייעץ. הצוות כלל עשרה אנשים בעלי יכולת השפעה וראיה מקצועית רחבה.

3- הדיונים נמשכו בערך כשלושה חודשים על בסיס שבועי, במהלך תקופה זו, הצוות תכנן ובדק אפשרויות לקידום הנושא. תפקידנו כפסיכולוגים בתוך הצוות היה לאגד ולאסוף את הדיונים בין בעלי המקצוע השונים בכל פעם מחדש, להזרים לצוות חומרים מקצועיים ומחקריים, בכדי לגבש דרכי פעולה מתוך ראיה מקצועית של העניין.

4- קיימנו יום עיון יישובי המיועד לאנשי חינוך, אנשי בריאות, אנשי דת, ועד הורים, ואנשי מפתח ביישוב. ומשם התחילה באופן ממוקד כניסה לחט"ב בנושא, בגלל ריבוי המקרים והקושי של מערכת בית הספר להתמודד עם התופעה. ההתערבות הייתה בשלושה מישורים במקביל: עבודה עם מורים, הורים וילדים, תוך כדי ניצול של ימי שיא במערכת החינוך כמו "שבוע נגד אלימות מינית" ו"שבוע גלישה בטוחה".